

Conf. univ. dr. Sergiu Bălțătescu

Universitatea din Oradea

www.sergiubaltatescu.info

Calitatea vieții de muncă

**Curs 4. Modele explicative ale variației
bunastării subiective**

Oradea, februarie 2009

Satisfacția cu viața

- ▶ Definită ca o apreciere globală, cognitivă a vieții individului
- ▶ Este un construct măsurat de obicei prin întrebări simple și directe – scale cu 3-11 itemi.
- ▶ Presupuneri implicite:
  1. există un sentiment global de bunăstare (sau de satisfacție)
  2. acest sentiment rămâne relativ constant pe o perioadă mai lungă de timp
  3. că poate fi descris cu acuratețe de individ.
  4. evaluarea vieții se face continuu, rezultatele fiind proiectate pe o scală simetrică (viață bună/rea).

Satisfacția cu viața

- ▶ Dimensiunea cognitivă a bunăstării subiective (“măsura în care individul își judecă în mod favorabil calitatea globală a vieții sale”)
- ▶ Bunăstarea subiectivă - conceptualizată ca o atitudine.
- ▶ Stull(1987): atitudinile - termen median între:
  - ▶ stările de spirit – prea variabile în timp
  - ▶ trăsăturile de personalitate – prea stabile.

Satisfacția cu viața

- ▶ **Miza disputei: relevanța acestor măsuri în raport cu politicile sociale:**
  - ▶ măsura este prea stabilă → nu poate “capta” schimbarea și nu poate evalua progresele. Mai mult, aceasta înseamnă că politicile sociale, în esență utilitariste, nu pot niciodată îmbunătăți semnificativ satisfacția indivizilor.
  - ▶ variabilitate prea mare face → bunăstarea subiectivă este inutilizabilă ca mijloc de evaluare a politicilor sociale.

Satisfacția cu viața

Veenhoven (2002)

- ▶ Respinge obiecțiilor ridicate împotriva folosirii indicatorilor subiectivi în politicile sociale.
- ▶ Enumeră avantajele acestei utilizări:
  - ▶ politicile sociale nu se limitează la problemele materiale, ele fiind și o problemă de mentalitate.
  - ▶ o măsură subiectivă a progreselor materiale este mai indicată decât una obiectivă.
  - ▶ indicatorii subiectivi au o putere de cuprindere mai mare decât cei obiectivi.
  - ▶ indicatorii subiectivi pot spune foarte mult despre nevoile, dorințele și preferințele oamenilor.

Tema principală

- ▶ relația dintre fericire și societate
- ▶ **Motivații**
  - ▶ reacție la predominanța abordărilor psihologice
  - ▶ legătură cu tradiția analizei sociologice
  - ▶ nevoia unei înțelegeri mai aprofundate a datelor existente deja asupra fericirii atât în lume cât mai ales în România

Patru tipuri de analize

- ▶ socio-istorică
- ▶ conceptual-metodologică
- ▶ teoretică
- ▶ empirică

Contribuții teoretice

- ▶ Modelul relației dintre fericire și societate
- ▶ Legătura dintre macrosociologic și microsociologic în c.v.
- ▶ Factori sociali determinanți ai bunăstării subiective

Legătura dintre macrosociologic și microsociologic în c.v.

- ▶ cum se compun calitățile vieții indivizilor în calitatea vieții unei unități sociale mai mari?
- ▶ *domeniile percepute ale vieții* - nu epuizează întreg spectrul de factori sociali care influențează fericirea.
- ▶ evaluarea vieții personale este limitată:
  - ▶ intern (ex: conflicte ascunse)
  - ▶ extern (ex: poziția în societate, ideologiile).
  - ▶ factori holiști (ex: Durkheim: forța legăturii sociale)

Factori sociali determinanți ai bunăstării subiective

	<i>Variabile structurale</i>	<i>Variabile acționale</i>
<i>Caracteristici individuale</i>	Poziția în societate	Relații sociale
<i>Caracteristici sociale</i>	Contextul economic, politic, social	Valori

Analiza empirică

- ▶ posibilitatea de folosi bunăstarea subiectivă ca indicator social
- ▶ stabilitatea relativă în timp a
  - ▶ nivelelor
  - ▶ structurii de predictorii
- ▶ variația ca răspuns la schimbarea condițiilor sociale

Analiza empirică

▶ Date

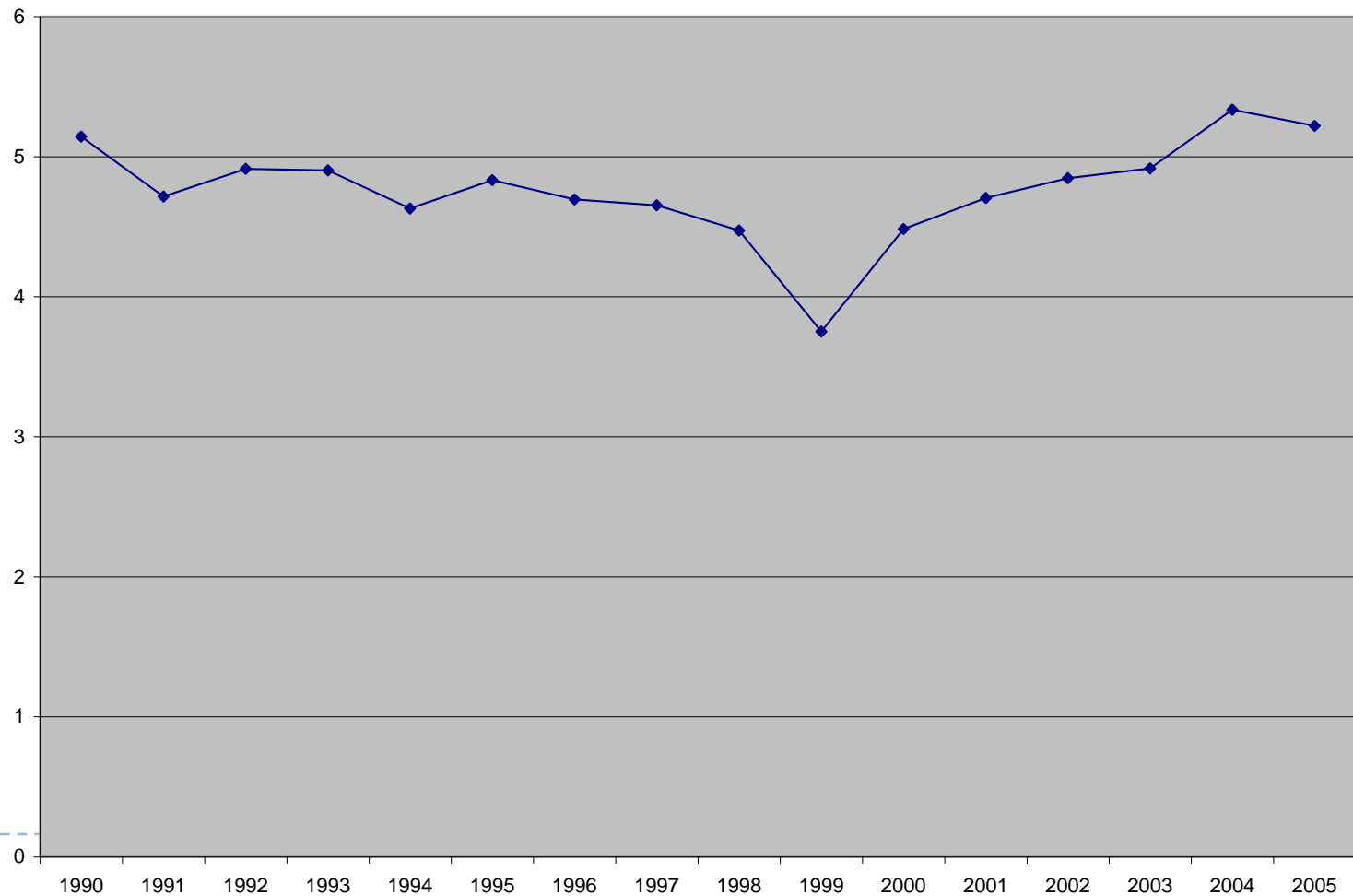
- ▶ Diagnoza calității vieții (ICCV)
- ▶ Barometrul de opinie publică (FSD)

▶ Strategii de analiză

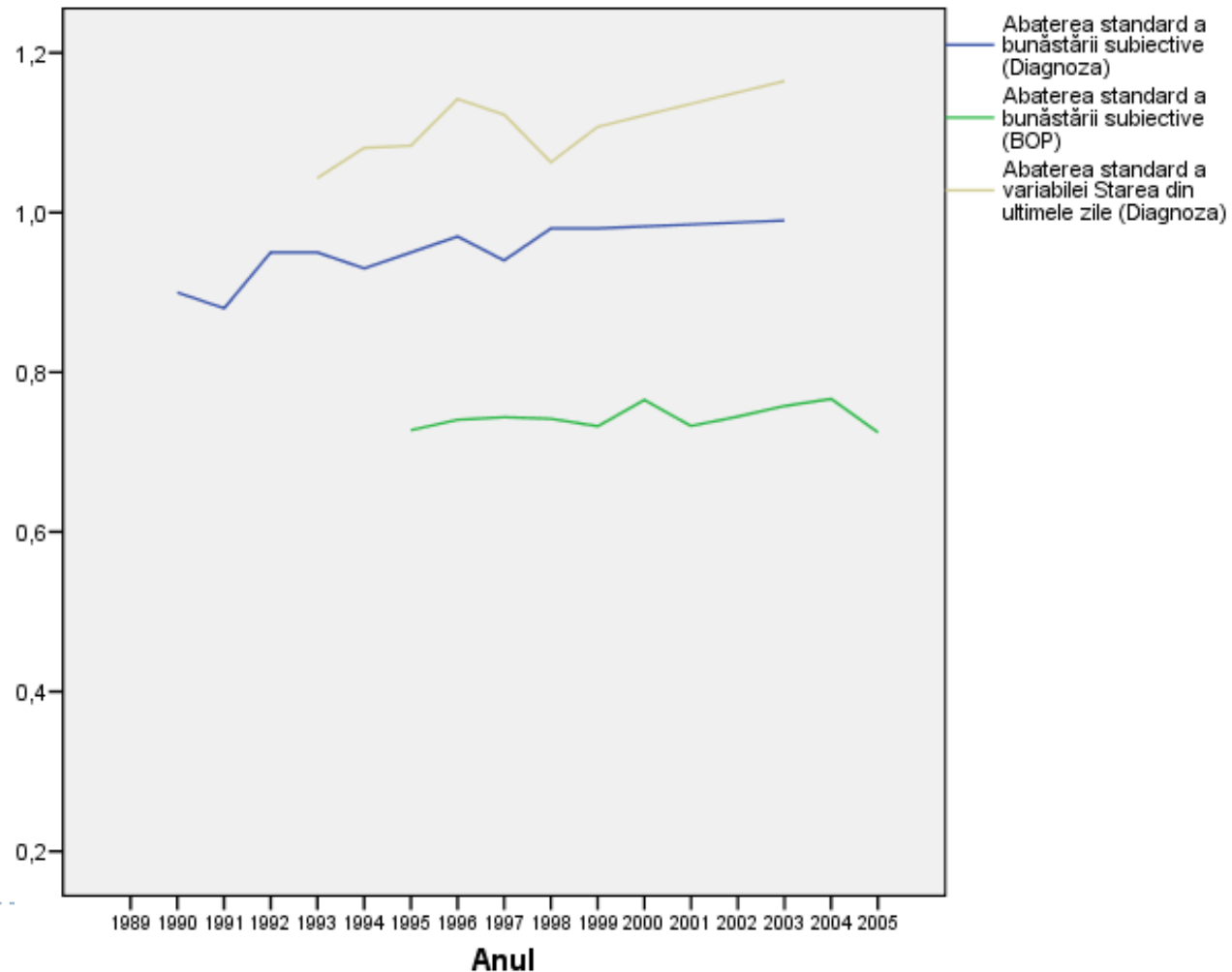
- ▶ Compatibilizarea măsurilor
- ▶ Comparații naționale și internaționale
- ▶ Analize transversale multiple
- ▶ Analize de serii de timp

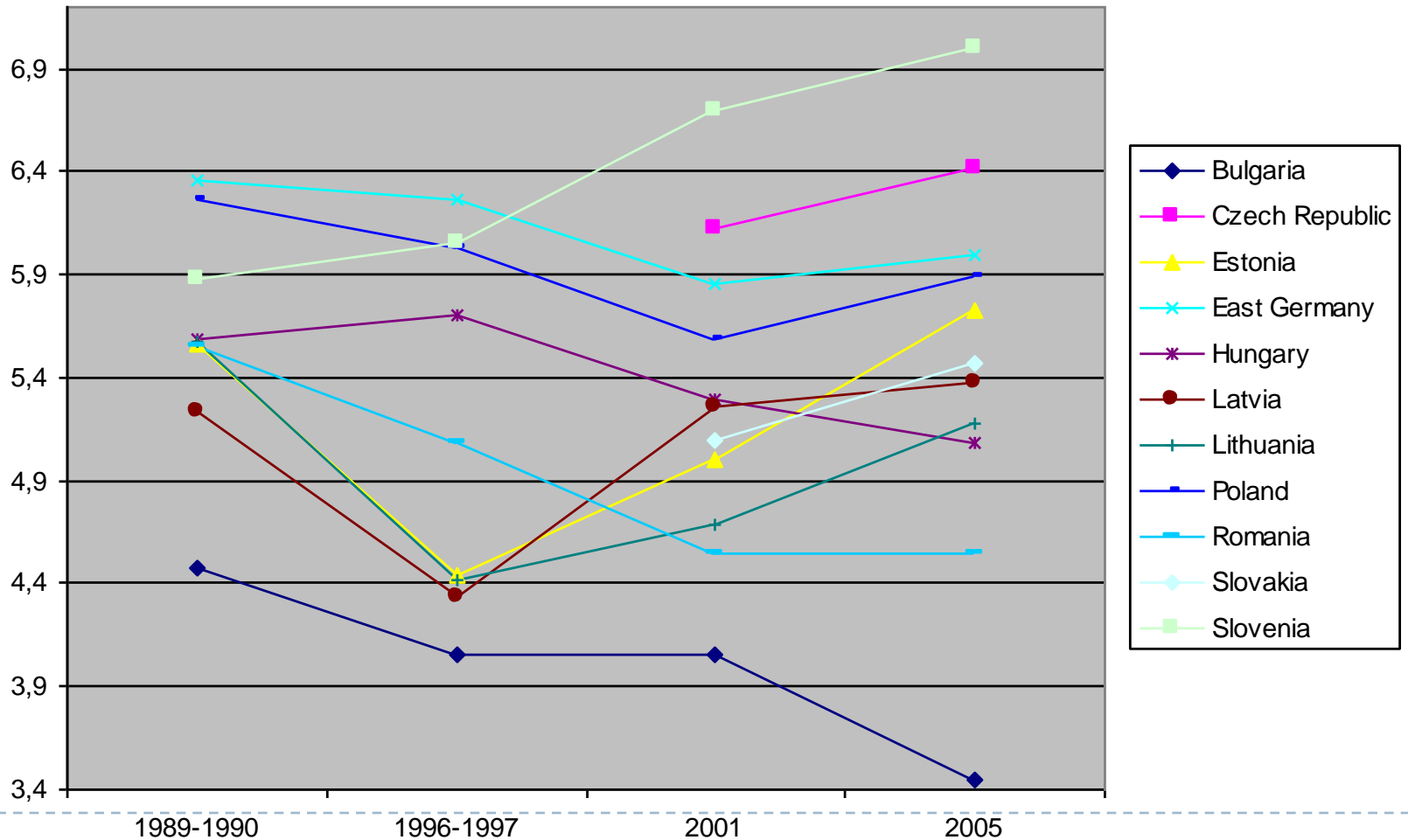
Nivelele medii ale bunăstării subiective în România 1990-2005

Inegalitatea în bunăstarea subiectivă în România 1990-2005

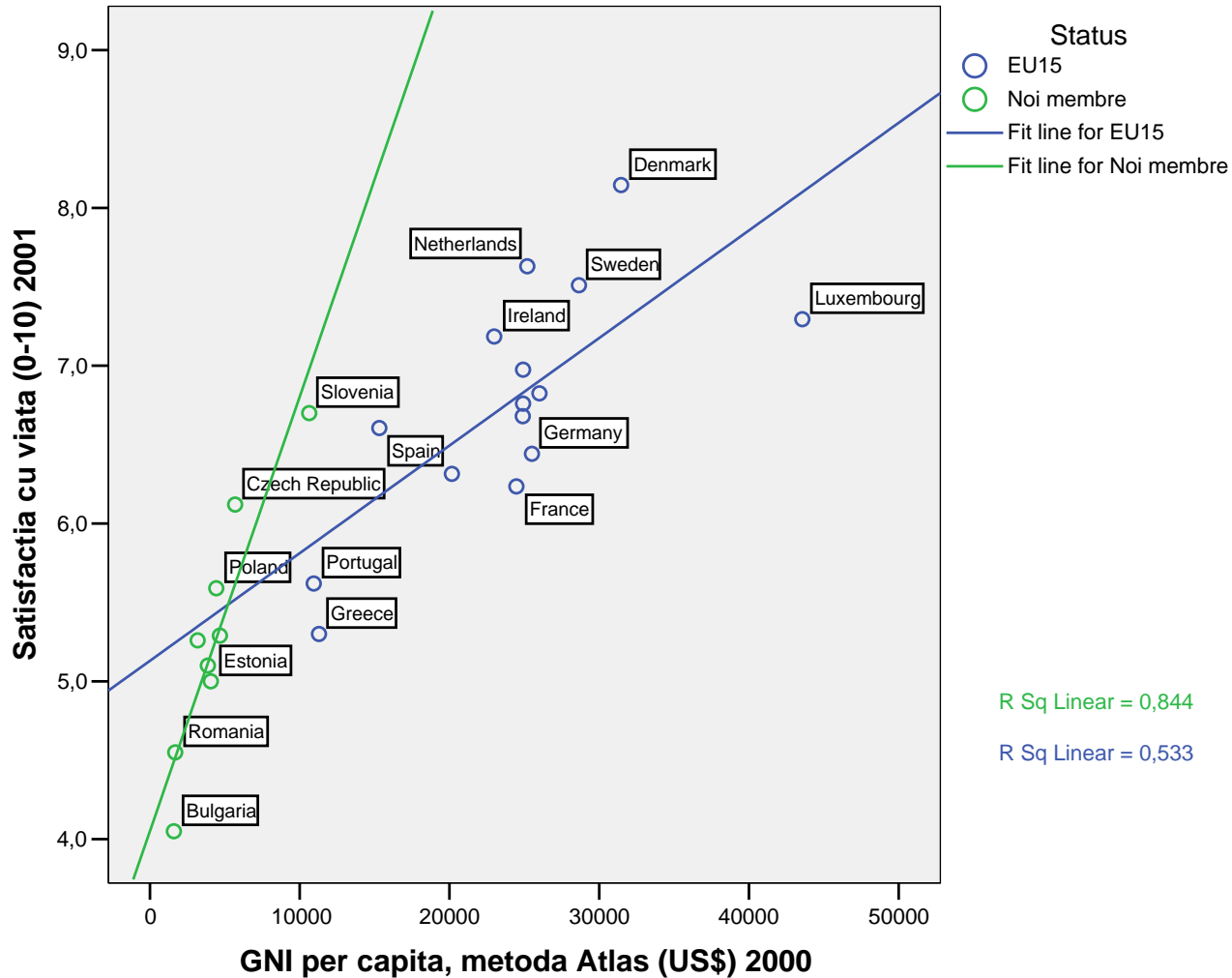

Bunăstarea subiectivă în țările postcomuniste 1990-2005

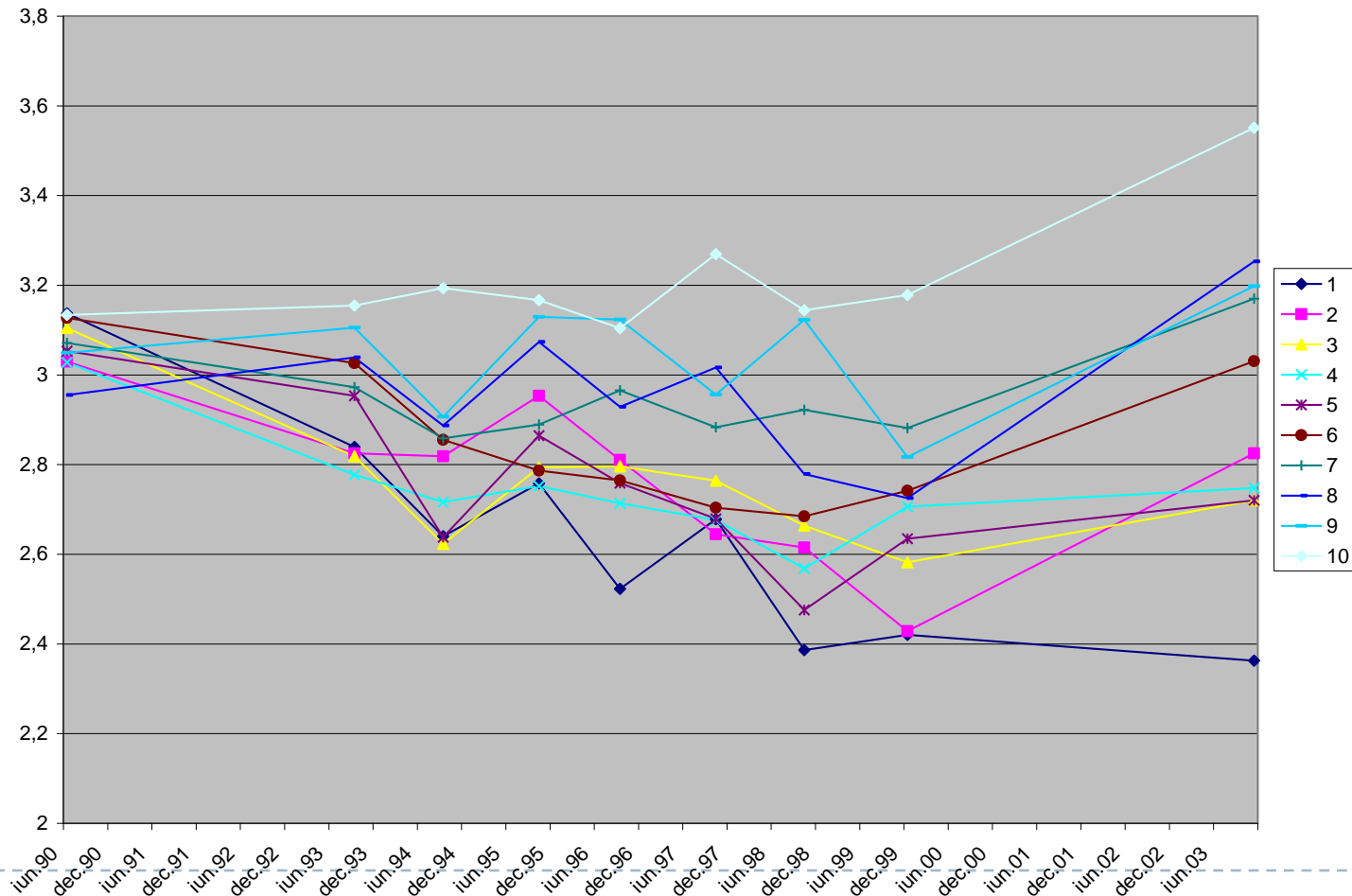

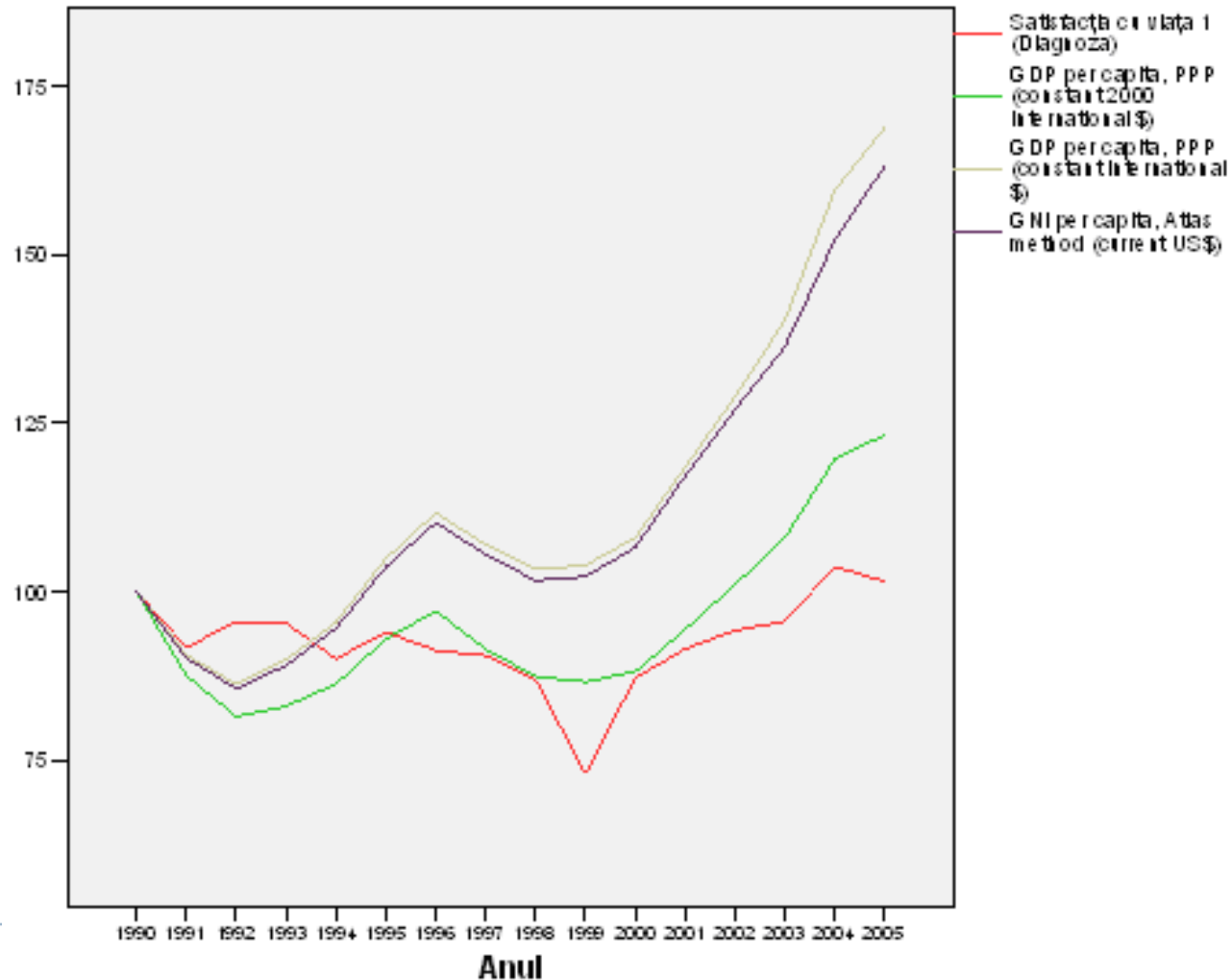
Bunăstarea subiectivă și cea economică în Europa 2005

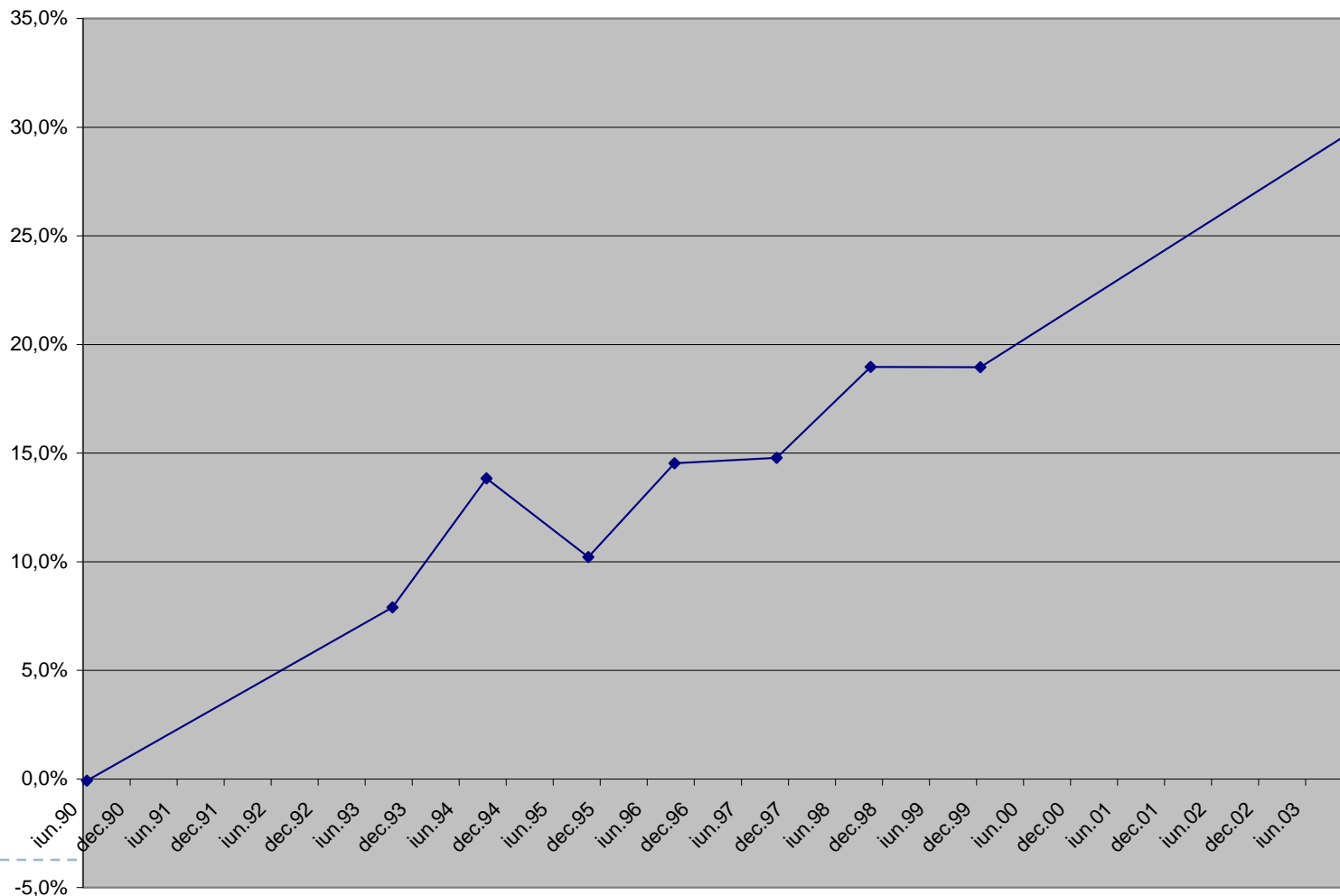
Bunăstarea subiectivă și venitul gospodăriei în România

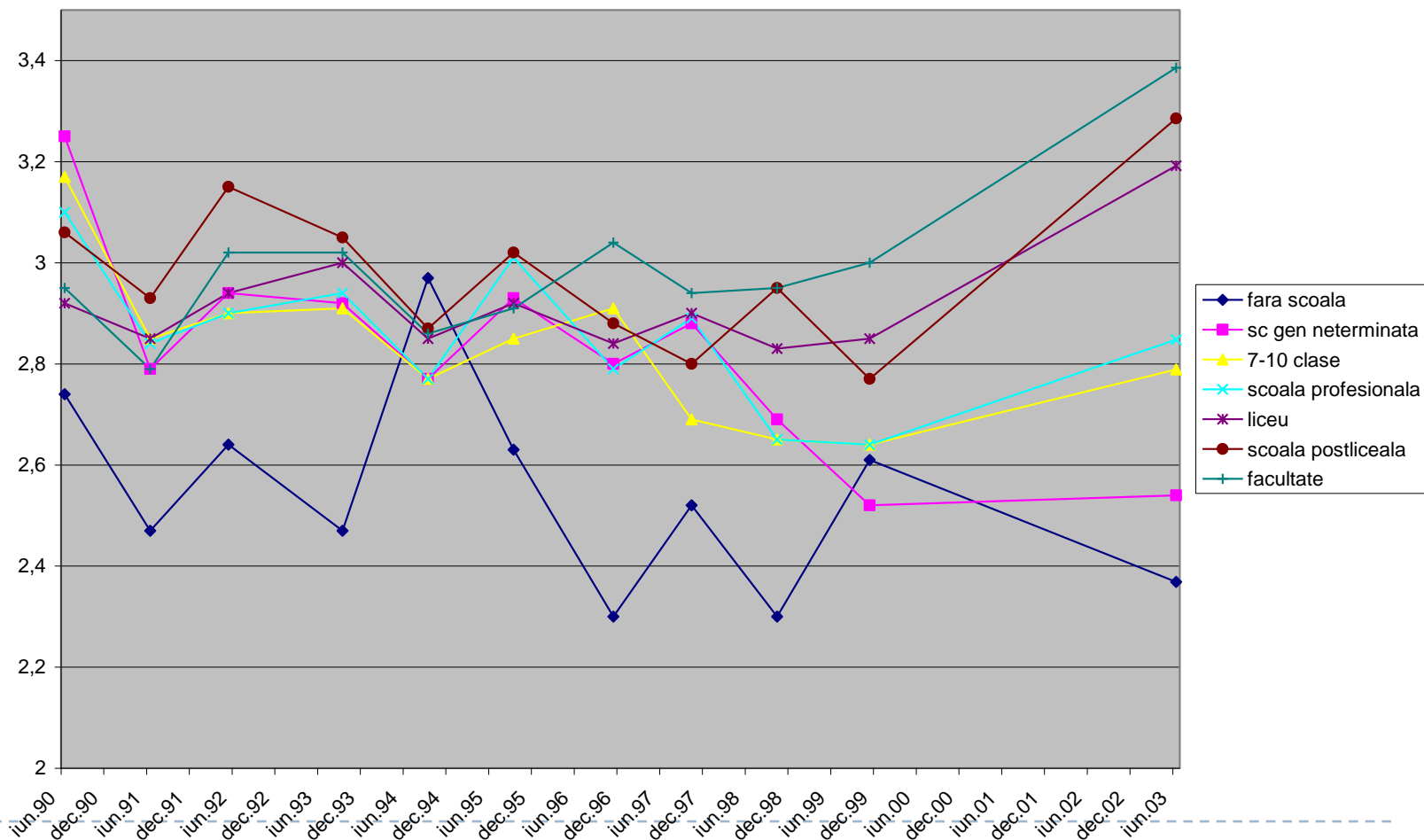
Bunăstarea subiectivă și venitul național în România

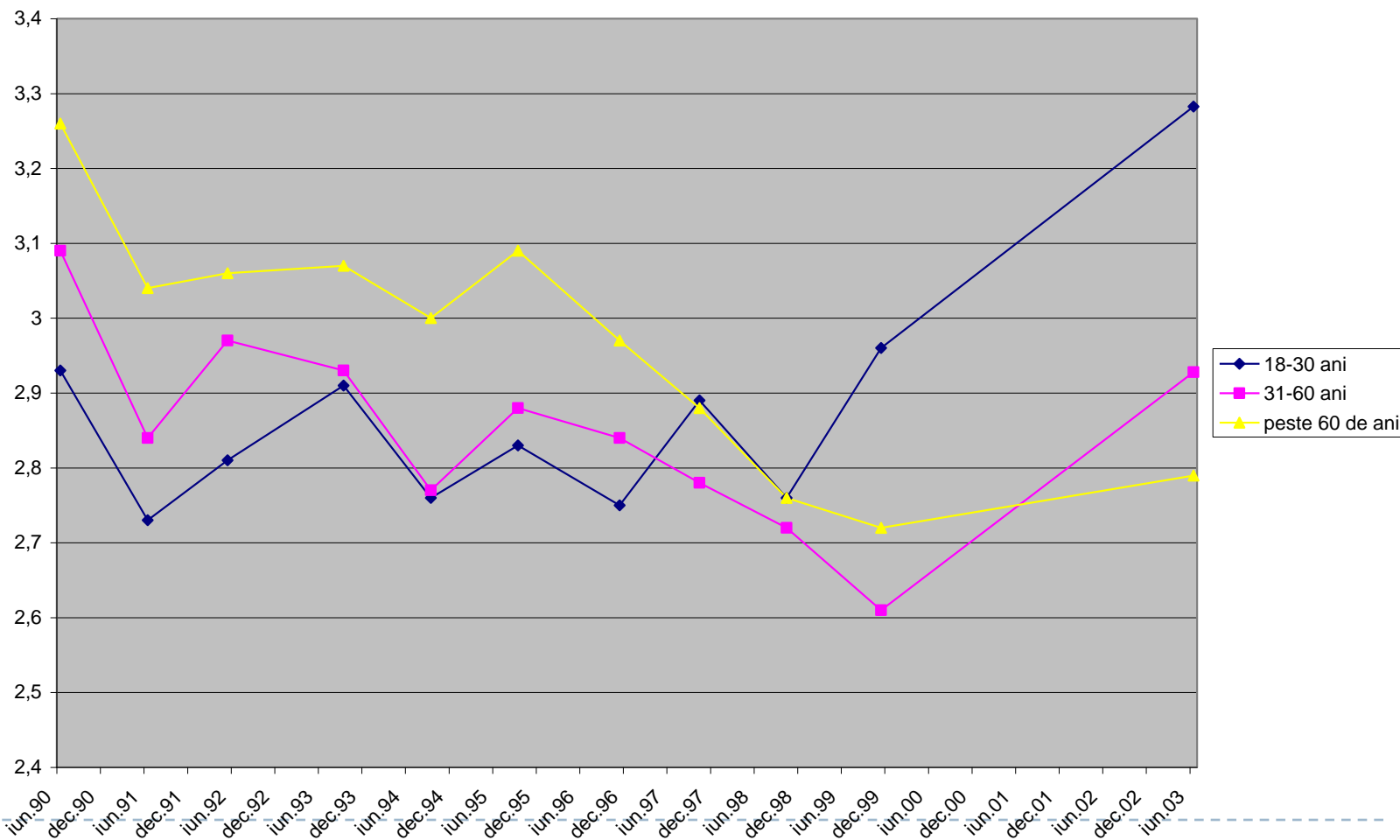
Diferența dintre bunăstarea subiectivă a decilei 10 și 1

Bunăstarea subiectivă și educația în România

Bunăstarea subiectivă și educația în România

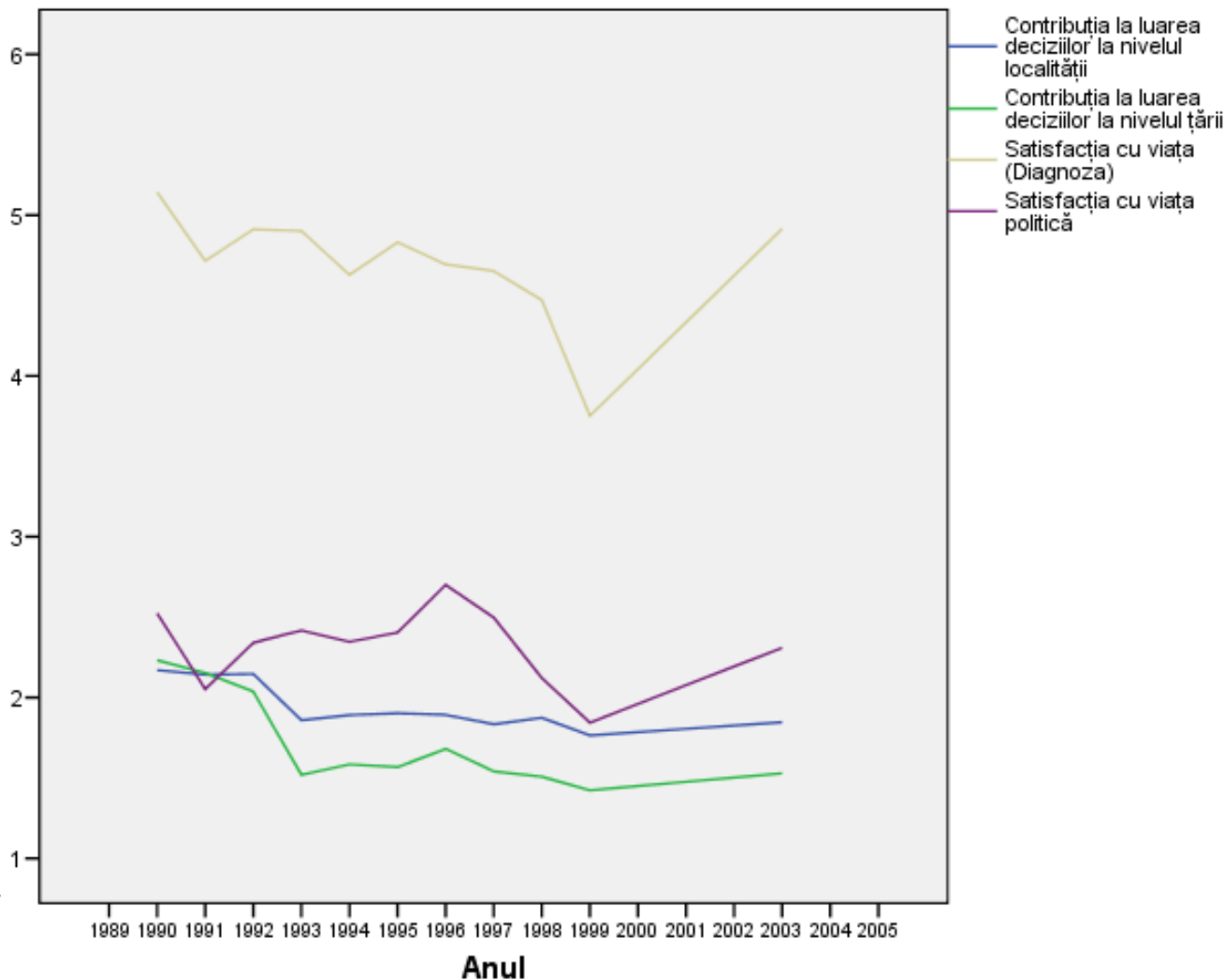

Poziția în societate

	1990	2003
sex masculin	0,11**	0,03
varsta 18-30 de ani	-0,12**	0,06
varsta 31-60 de ani	-0,06	-0,09*
7-10 clase sau profesionala	0,01	0,09*
Liceu sau școala postliceala	-0,05	0,21*
Studii superioare	-0,07	0,16**
Domiciliul în mediul urban	-0,09**	-0,05
Decila de venit pe gospodarie	0,06*	0,21**

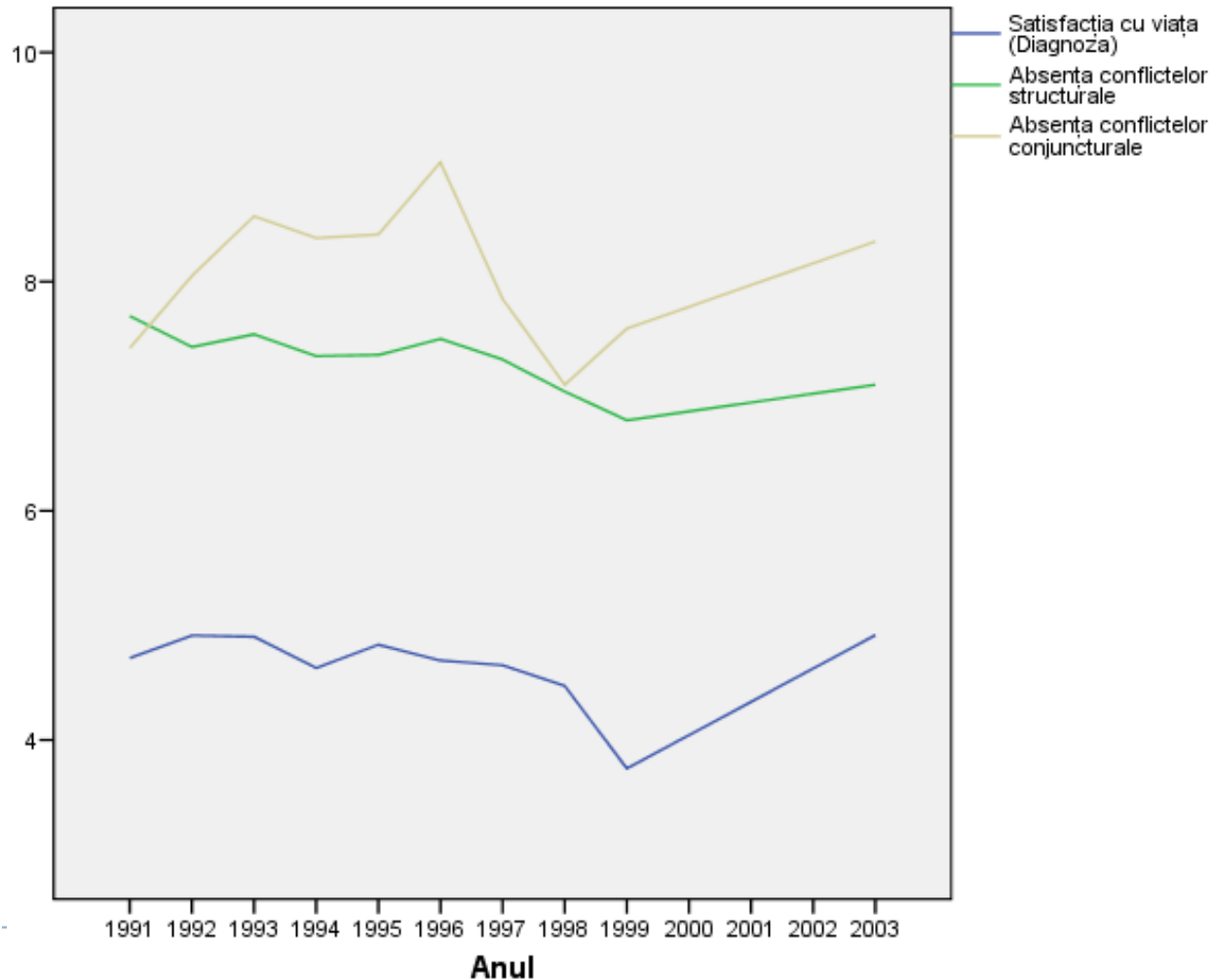

Bunăstarea subiectivă, competență și satisfacție politică

Bunăstarea subiectivă și percepția conflictelor

		Model 1		Model 2		
		Beta	Sig.	Beta	Sig.	
<i>Resurse</i>	1	sănătatea	0,10	0,00	0,36	0,00
	2	veniturile familiei	0,13	0,00		
	3	veniturile personale	0,14	0,00		
	4	posibilitatea de a găsi un loc de muncă pentru sine sau cei apropiați	0,02	0,22		
	5	modul de petrecere a timpului liber	0,11	0,00		
	6	posibilitatea de afirmare in viață	0,04	0,01		
	7	accesibilitatea formelor de învățământ dorite	0,01	0,63		
<i>Mediu social</i>	1	securitatea pe stradă și de acasă	0,03	0,01	0,09	0,00
	2	respectarea drepturilor	0,08	0,00		
	3	viata politică din țară	0,04	0,01		
	4	relațiile dintre oameni	0,01	0,37		
	5	preocupările societății pentru cei nevoiași	0,04	0,00		
	6	posibilitatea de a contribui la luarea deciziilor la nivelul localității	-0,03	0,07		
	7	posibilitatea de a contribui la luarea deciziilor la nivelul țării	0,02	0,18		
	8	Percepția conflictelor între tineri și vârstnici	0,01	0,67		
	9	Percepția conflictelor între salariați și conducătorii întreprinderilor, instituțiilor	-0,01	0,41		
	10	Percepția conflictelor între săraci și bogați	0,01	0,41		

<i>Servicii</i>	1	calitatea mediului	0,01	0,27	0,05	0,00
	2	asigurarea apei potabile	0,01	0,36		
	3	activitatea poliției	0,01	0,65		
	4	activitatea primăriei	0,00	0,83		
	5	asistența medicală primită	0,01	0,57		
	6	calitatea învățământului	0,04	0,00		
	7	calitatea informațiilor primite prin mass-media	0,02	0,19		
	8	calitatea transportului în comun.	-0,01	0,58		
	9	posibilitățile de petrecere a timpului liber	0,02	0,13		
<i>Viață personală și domestică</i>	1	locuința	0,03	0,01	0,15	0,00
	2	relațiile cu vecinii	-0,02	0,13		
	3	Relațiile din familie	-0,01	0,55		
	4	realizările din viață	0,12	0,00		
	5	viața de familie	0,06	0,00		
<i>Stare de spirit</i>	6	optimismul	0,07	0,00	0,15	0,00
	7	percepția prezentului în raport cu trecutul	0,08	0,00		
			Model 1	Model 2		

Domenii	Variabile	1995-2003
Bunăstarea subiectivă și poziția în societate	Sex	n.s.
	Categoria de vârstă	18-30 -, 31-60 – (referință: peste 60 de ani)
	Educația	n.s.
	Statusul marital	Văduv – (ref: Necăsătorit)
	Mediul de rezidență	Urban -
	Venitul	+
Relațiile sociale	Relațiile din familie	n.s.
	Relațiile cu vecinii	n.s.
Mediul economic	Posibilitatea de a găsi un loc de muncă	n.s.
Mediu politic	Satisfacția cu viața politică	+
	Posibilitatea de a contribui la luarea deciziilor	n.s.
Calitatea socialului	Percepția relațiilor dintre oameni	+
	Percepția conflictelor	n.s.
	Respectarea drepturilor	+
	Securitatea de acasă/stradă	+
Stări de spirit	Optimism	+
	Evaluarea trecutului	-
Valori		Netestat